

(Bizim Külliye, Temmuz, Ağustos, Eylül 2001, Yıl: 3, Sayı: 10, Elazığ)

KÜLLİYENİN İKİ HİKÂYESİ

(A. VAHAP AKBAŞ – NECATİ KANTER)

Mustafa KARABULUT*

Hikâye... Birkaç sayfada aşkı, sevgiyi, tutkuyu, acıyı, tatlıyı yaşamak... Bir hayalin peşinden koşmak sessiz adımlarla ve gözyaşlarıyla... Geçmişe dönmek ve anılara sığınmak; hiç hesapsız, umarsız... İnsanın özünü yakalamak birkaç sayfalık dünyada... Birkaç damla da olsa mutluluğu yudum yudum içirmek sevgiye hasret kalanlara... Sebil niyetine...

Hayatı sevgiyle yoğurup bize bizi anlatan iki hikâyecimizden, *A. Vahap Akbaş* ile *Necati Kanter*'den, onların hikâyelerinden bahsedeceğiz bu yazımızda. Her iki yazarımız da *Bizim Külliye*'de yayımlanan hikâyeleriyle okuyucu tarafından büyük ilgiyle takip edilmektedir.

Küçük hikâye tarzının en güzel örneklerini veren bu usta kalemler, olay örgülerini basit vakalar üzerine kurarak anılarını, gözlemlerini, hayata bakışlarını vb. iki-üç sayfalık bir çerçevede anlatırlar.

A. Vahap Akbaş'ın “**Gülmisal, Gülsakal Dede, Hachacik, Son, Hayal Bilgisi, Cik ve Tontirik**” adlı hikâyeleri Külliye'nin daha önceki sayılarında yayımlandı. Yazarın kimi hikâyeleri gözlem ve izlenimleri anlatmaya yönelik olmakla beraber (Gülsakal Dede, Cik vb.), bazı *hikâyeleri* de anılara dayanmaktadır (Gülmisal, Hachacik vb.). Çocukluk ve ilk gençlik yıllarını anlatan bu türdeki eserlerde geçmişe özlem duyguları işlenmiştir. Eserlerde geçmişi yeniden yaşama isteği ve yaşama sevinci izlekleri ön plandadır.

“**Gülmisal**” adlı hikâyede ilk gençlik yıllarına dönen yazar, hüznü bir aşk hikâyesi anlatır. Hikâye kahramanı oldukça karmaşık duygular içindedir. “Gülü verirken kitaplardan aşırıldığı şiir parçalarını okumuştum ona... Şarkısını sürdürüyordu yağmur. Ve ben sırlıklam aşkıttım. Mayıstı ve ben çıldırmak üzereydim.”

Akbaş, Ömer Seyfettin'in “**Kaşağı**”sı gibi pişmanlık temalı hikâyesi olan “**Tontirik**”te ilk okul yıllarına dönmektedir. Anlatıcı, can dostu Bekir ile yaşadıkları acı-tatlı olayları dile getirir. Bekir, annesi ve babası ölünce anlatıcının ailesi tarafından himaye edilir. Ancak anlatıcının istemeden söylediği bir sözden kırılan Bekir evi terk eder, akrabalarının yanına gider. Hikâyenin anlatıcısı duygularını şu cümlelerle dile getirmektedir: “Biliyorum ki o, orada, o çizginin ötesinde bir yerdedir: Ve biliyorum ki gitmeyecekti, onu oralara ben gönderdim. O bir daha asla gelmeyecek; ben de yüreğime çöreklenmiş acıyı ömür boyu taşıyacağım.”

* Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Doktora Öğrencisi; Elazığ Fatih Lisesi Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni

“**Hachacik**”te yine geçmişe yolculuk yapılmaktadır: “Kerpiç bir evde otururduk. Kasabanın bir ucunda, kocaman bir bahçe içinde... Evimizin etrafı buğday tarlaları ile çevriliydi.” Kâbe’yi tavaf ettiğine inanıldığı için Hachacik ismi verilen bu kuşlara zarar verenlerin başına bir kötülük geleceğine inanılır. Nitekim, bunlardan birini öldüren hikâye kahramanı Taha’nın kolu kırılır.

Bazı hikâyelerde gözlem ve izlenimler ağırlıktadır. Anlatıcı burada gözlemlerini tarafsız bir gözle eserlerine yansıtır. “**Gülsakal Dede**”, geçmiş ile hâl arasında bağ kurularak anlatıldığı hikâyedir. Burada hayatın bütün olumsuzluklarına rağmen yaşamının güzelliğinden bahsedilir. Yapıtta, Hikmet Efendi’nin şahsında zorlukları aşip hayatın tatlı taraflarını yakalamayı bilmenin önemi dile getirilir. “**Hayal Bilgisi**”nde hayatı tatlandırmak, hayattan zevk alabilmek için hayat bilgisine değil, hayal bilgisine ihtiyacımız olduğu görüşü ön plana çıkmaktadır.

A. Vahap Akbaş’ın hikâyeleri kurgu bakımından basit vak’alardan meydana gelmektedir. Bu eserlerde ağırlıkta olarak “kahraman anlatıcı” ve “hakim anlatıcı” görülmektedir. Sade bir dil ve akıcı bir üslûba sahip olan yazar, genellikle kısa cümleler kullanır. Akbaş, hikâyelerinde günlük hayatta kullanılan dile, deyimlere, atasözlerine önem vermektedir:

“Kapıyı Şermin açtı. Ağzında, sigara, sol elinde küçük bir kül tablası vardı... Ne yapacağına karar veremiyor gibiydi.” (Son).

“Aramızdan biri -niçin bilmiyorum- birine ‘Aferin ulan!’ dedi...” (Hayal Bilgisi).

“Ah bu niye böyle ya... Hasta olmasın?” (Cik).

“Takma kafana Gülsakal Amca... Hayırdır inşallah... Haydi hayırlısı... (Gülsakal Dede).

A. Vahap Akbaş’ın hikâyeleri her okunuşta farklı bir haz bırakıyor. Geçmişe özlemin çokça işlendiği hikâyeler bize Z. Osman Saba ve A. Şinasi Hisar’ı hatırlatıyor. Akbaş; aşkı, sevgiyi, özlemi, hayatı, kısaca insanın “öz”ünü yakalamayı başarmış ve bunu eserlerine ustaca yansıtmıştır.

Necati Kanter, günümüz hikâyecileri içerisinde gittikçe sağlam bir yer edinen kalemlerindendir. Onun yer yer şiire yaklaşan üslûpla kaleme aldığı “**İlk Gün, Beyaz Gömlek, Yoluna Düştü Yolum, Bir Garip Adam, Siyah Gül, Yarım Kalan Tebessüm, Bir Daha Ölmek ve Raci**” adlı hikâyeleri *Bizim Külliye*’de yayımlandı. Kanter, hikâyelerinde insanı ön plana alarak, çocukluk yılları anılarını, gözlemlerini ve hayata bakışını kurgular.

“**Bir Daha Ölmek**”te çocuğunu kurtarmak için ölüme giden kocasının ardından bir kadının feryatları anlatılmaktadır. Hikâyede sevgi, fedakârlık ve acıma izlekleri iç içe işlenmiştir.

Kanter, “**Raci**”de on yaşında mavi gözlü bir kadın kahramanın şahsında geçmişe döner: “İzne çıkan askerler, okul dönüşlerinde kızlara laf atan delikanlılar, boyacılar, simitçiler, kasetçiler, ayak üstü alışveriş yapan esnaf, belediye zabıtalı ile işportacılar arasındaki kovalamaca... Hepsi, hepsi çocukluğumun unutulmaz anılarıydı.” Merhamet, umut, yaşama sevinci duygularının harmanlanarak anlatıldığı hikâye tema ve yapı yönünden bir bütünlük taşımakla beraber, hikâye tekniği bakımından güçlüdür.

“**Beyaz Gömlek**”te, oğlu doktor çıkacak olan Halil Dayı’nın hayata bakışı, geçmişe dönerek eskiyi yeniden yaşaması, yani geçmişi hâle taşıması, gelinlik çağına gelmiş olan kızı Hatice’den ayrılacak olması, çektiği hasret acıları dile getirilir. Şahıs ve mekân tasvirlerinin başarıyla yapıldığı yapıtta Halil Dayı şöyle tanıtlır: “Kırılmış bıyığı sigara dumanının etkisiyle sararmıştı. Alın çizgileri derinleşmiş, gözlerinin etrafındaki mor halkalar, olduğundan daha yaşlı gösteriyordu.” Köy hayatından da kesitlerin

verildiği eserde mahalli unsurlar ağırlıktadır: “Hazar Baba’nın (Elazığ’da bir dağ) yeşile bürünmüş eteklerinde kuşlar öter cıvı cıvı keklikler, sığırcıklar, bildircinlar, böcekler, kelebekler uçuşur mavi göklerinde.”

“**Yoluna Düştü Yolum**”, geçmişte yaşanan acı bir aşk hikâyesidir. Hikâyede, geleneksel edebiyatımızda sıkça işlenen ve kaynağını tasavvuftan alan platonik bir aşk anlatılır. Sevgilisini sürekli hayal eden; fakat ona bir türlü ulaşamayan hikâye kahramanı adeta yazarla özdeşleşir. Bahsedilen sevgilinin anlatıcı üzerinde derin izler bıraktığı büyük ihtimaldir. Sevgiliden ayrılığın işlendiği bölümde üslûp gittikçe şiirsel bir karakter kazanır:

*“Hasretimle damla damla erirken
Ellerim yüreğimde
Ellerim ki yüreğinden kırmızı
Kilitli gözlerim gözlerine
Bir şeyler söyleyecekmiş de...
...
Göz yaşlarımı akıtıp güle güle demiştim içimden
Gül bahçesini dikenden azade sanmıştım
Biri zehir biri ilahtı gözleriniz
Ayağınıza kapamak istedim
Ne haddime
Soluğuna karıştı soluğum
Yoluna düştüm”*

Veli mi deli mi olduğu toplum tarafından anlaşılmayan bir kişinin hayatı etrafında şekillenen “**Bir Garip Adam**” hikâyesi, bir tür tezli hikâye olarak kabul edilebilir. Yazar, bu yapıtta topluma mesaj verme endişesindedir. Kişinin toplum tarafından yeterince anlaşılabilmesi eleştirilir. Anlatıcı, insanlara ön yargılı yaklaşılmaması gerektiğini iletir. Yazarın dünyayı bir sahneye, insanları da oyunculara benzettiği hikâyede, sembollere ve geleneksel anlatımlara da yer verilmiştir. Mahalli unsurların da önemli ölçüde kullanıldığı yapıtta, akıcı bir üslûp kullanılmıştır: “Artuk figürleriyle donatılmış tarihi Süt Kalesi (Harput) arasındaki alanda çocuklar top oynuyorlardı kasabanın gençleri.”

“**Siyah Gül**”de yine geçmişe uzanır yazar. Konu bakımından “**Bir Garip Adam**”a benzeyen bu eserde, çevresi tarafından yeterince anlaşılabilen ve bu nedenle toplumdaki kaçan bir kişinin hayatı anlatılır. Hikâyede hayat, ölüm, ayrılık ve acıma izlekleri ön plandadır.

“**Yarım Kalan Tebessüm**”, geleneklerden kopuşu ve yozlaşma izleklerini dile getiren bir eserdir. Bu, aynı zamanda geleneklere bir ağıt gibidir: “Tekbirler getiriliyor, şerbet içilip Mevlit, ilahi ve Kur’an okunuyordu içeride! Şarap içilip kurşun sıkılıyor, nara atılıyordu dışarıda.” Tezat unsurlar hikâyenin bütününde asıl husustur. Anlatıcı, eleştirel bir bakışla hikâyeyi kurgulamıştır. Geçmişten ders çıkarmayan insanlar ve milli ve manevi değerlerine sahip çıkmayan toplum yapısı eleştirinin odağındadır.

Bu çalışmada A. Vahap Akbaş ile Necati Kanter’in *Bizim Külliye*’de yayımlanmış olan hikâyelerini inceledik. Sonuç olarak şunu rahatlıkla söyleyebiliriz ki, Akbaş ve Kanter günümüz/son dönem Türk hikâyeciliğinde kendilerine haklı bir yer edinme yolundadırlar. Her iki yazar da merkeze insanı alarak insani değerleri ön planda tutarak yapıtlarını kaleme almışlardır. Akbaş ve Kanter, sağlam bir hikâye tekniği, canlı ve akıcı bir dil ve üslûpla hikâyelerini kaleme almışlardır. Şimdiye kadar yayımlanmış hikâyeleriyle okuyucunun dikkatini çeken yazarların yeni ve başarılı çalışmalara imza atacaklarına inanıyoruz.